AD DEUM GRATIARUM ACTIO PRO VICTORIA DE TURCIS HABITA. LAURENTIJ...

Lorenzo Gambara

Digitized by Google

MALY PENSE

AD DEVM
GRATIARVM ACTIO
PRO VICTORIA DE TVRCIS HABITA.
Laurentij Gambaræ Brixiani.

IAM tandem pater omnipotens dignatus ab alto
Es noſtras audire preces, gemituſque tuorum:
In vinclis quos ille ferus noſtrique, tuique
Nominis hoſtis habet: vel carcere detinet atro:
Ferre & opem nobis tantarũ in turbine rerum,
Et poſt bellorum tam ſæua incendia, totque
Exciſas ferro gentes, amiſſaque regna.
Nam nec erat ſpes ulla fugæ: furibundus & hoſtis
Terruerat pontum, & terras victricibus armis:
Et claſſe Adriacas valida penetrauerat oras:
Oppidaque, & pelago, & terris inuaſerat vrbes:
Atque inimicum ignem ſecum, cædeſque ferebat.
Induerat quos ſe in laqueos nec ſenſerat: & non
Quid poſſet, rex ò cæli, tua dextera norat.
Vnde agimus tibi nunc tanto pro munere grates:
Et templis pia thura damus: per templa, viaſque
Debita ſacra tibi canimus: nam dextera partim
Threiciam claſſem tua merſit in æquore: partim
In noſtras impulſa manus eſt, te duce: & ingens
Turcarum intepuit reſperſus ſanguine pontus.
Nam nec habet certas tua magna potentia metas:

Nec præſcripta tibi eſt: ſed tu potes omnia ſolus,
Tellurem & pelagi liquidas conuertere in vndas,
Et mare tellurem in ſolidam. tibi paruit æquor,
Aequor Eryhræum: Solymæ dum robora gentis
Tranſirent vaſti ſicco pede marmora ponti:
Atque minas fugerent duri Pharaonis, & arma.
Namque tuo iuſſu diſceſſit tunc maris vnda,
Hinc atque hinc ſaxi in faciem durata repente:
Hebrææ inferrent greſſus qua parte phalanges:
Quæ retro tunc deinde fluens, coniunctaque currus
Inuoluit pelago, Mareotidaque arma ſequentum.
Nunc vero non ſe pontus diuiſit: at vnda
Strata, ſilenſque (tuo ſed non ſine numine) ventus
Auxilio noſtris fuit: & tot clara per annos
Præteritos virtus, & formidabile nomen
Turcarum in ventos abijt. tunc gentis Iberæ,
Atque Italæ ad cælum bellando gloria ſe ſe
Extulit: inuictamque olim per cærula claſſem
Haud noſtræ timuere rates: non impetus illos
Barbaricus iuuit, ſparſuſque per æquora clamor.
Nam noſtra haud lunæ ſpeciem vexilla ferebant:
Sed Cruce pendentem Chriſtum, palmaſque, pedeſque,
Traiectumque latus ferro, pariterque parentem
Aſpera dilecti lacrimantem funera nati.
Gloria tota tua eſt: neque enim victoria noſtro
Conſilio, aut armis parta eſt, aut viribus vllis:
Et miles ferus ille ſuo ſperabat in arcu,
Et gladio: quo iam toties cæſo hoſte triumphos
Egerat, & victor prædas portarat ad oras:
Inſonat anguſta qua Boſphorus horrifer vnda.

Quid

Quid dicam, o Aſiæ regnator ſæue? Deus te,
Quem colimus, meritoque ſacras veneramur ad aras:
Proteret, haud aliter quam læti graminis herba
Cornipedis pede preſſa gregis. dicamque ego: Vidi
Regem Aſiæ florentem opibus, regniſque potentem,
Elatumque animo, & tumidum præcordia faſtu:
Non ſecus, ac cedri alta comas ſublimibus arbor
Nata in verticibus Libani: ſed luce ſequenti
Dum redeo: rex non vſquam: ſed nec leuis vmbra
Corporis illius, nec gloria parta ſub armis
Vlla erat, aut rerum veſtigia facta ſuarum.
Et nunc tempus adeſt, quo te ſulcaſſe pigebit
Ionios fluctus, & claſſe intraſſe profundum
Adriacum: tuaque arma armis concurrere noſtris
Permiſiſſe: Deus quùm nos nunc protegat: & nunc
Pro nobis (vt tu ipſe vides) bella aſpera pugnet.
Tunc ego lætitia ingenti cumulabor: & axes
Vertice contingam cæli: dehinc ora reſoluam
In laudes o Chriſte tuas, magnique parentis:
Qui ſolus pontum, & tellurem condidit: & non
Se folia vlla mouent tanti ſine numinis aura.
Ceſſabo & nunquã tua facta intexere noſtris
Carminibus, pariterque tuos memorare triumphos.
Nam victi cecidere hoſtes: paucique (cruore
Aſperſi tamen) ad ſedes rediere paternas:
Et ſua viderunt verſis vota irrita fatis.
Te mare, te tellus, cæli te regia laudat,
Cæleſteſque chori, lætæque per oppida gentes
Europæ, quæ te dominum, patremque fatentur:
Inſigni ſuper aſtra ferunt te laude, tuumque

Nomen; & annales condunt; quibus inclyta facta
Deſcribunt: quæ dextra potens tua fecit in vndis
Ionijs: noſtri vt poſſint hæc ſcire nepotes:
Teque colant vnum, penes eſt quem quicquid ab alto
Aſpectat, cæli cum ſol tenet arduus oras:
Iſtiuſque ſacræ memores ſint lucis: & aras
Ante tuas tibi digna canant præconia laudis.
Tuque illorum animas, fuſo qui ſanguine pro re
Romana, ſacriſque tuis, patriaque ruenti
Vulnera per, pulchramque necem cecidere ſub armis,
Sidereas ſupra ſedes, qua fulget Olympi
Regia, duc tecum: & tuta ſtatione repone.
Et vos aetherei fontes, quos non vagus imber
Verberat: aut pedibus turbat fera, vel grauis æſtus,
Aut ramis folia arboreis delapſa: ſed eſtis
Perſpicui, gelidique, Deum laudate: manu qui
Pro nobis valida noſtros pugnauit in hoſtes.
Tu quoque ſol, qui vidiſti ſublimis ab alto
Aethere pugnantes pacata per æquora puppes:
Et nunc tu canere, atque vrbis per compita pompas
Ducere ſolemnes lætus nos aſpicis: heu quam
Exiguæ ſunt, & tenues, te iudice, grates
In nos pro tantis meritis: quæ contulit ille,
Ille ſator rerum, & tanti certaminis auctor.
Iam circum ſeptem colles, quos diuidit vnda
Tybridis: & curſu præclaram interluit vrbem
Lætitia magna exultant: atque ardua voces
Terrarum lætas ad ſidera lucida iactant,
Atque nouis reſonant paſſim concentibus auræ.
Ipſa coronatis Tuſcum mare cornibus intrant

Flumina,

Flumina; quæ currunt de fontibus Apennini:
Certaque venturis declarant gaudia ſæclis.
Tuque Pie ante alios lætare o quinte, tenes qui
Peruigil in terris Chriſti ſedemque, locumque.
Nam longe es felix; ſub quo Deus optimus hoſtem,
Hoſtem opibus, ſimul & terra, pelagoque potentem
Merſit in Ionijs vndis: qui fœdere rupto
Impia in inſontes Venetos iam verterat arma:
Et Cypri regno expulerat: victorque tenebat
Totius pelagi imperium. ſed det tibi tantum
Omnipotens vitæ ſpatium: quo cernere poſſis
Illum amittentem terras, amiſit vt æquor:
Et dantem meritas effuſo ſanguine pœnas:
Pacatum & videas lætis ſucceſsibus orbem:
Errenteſque greges Romana in ſepta reducas:
Qui vacuos tondent ſaltus, dumetaque ſyluæ
Hercyniæ: gelidique bibunt qui flumina Rheni:
Quoſque ferus verſat paſtor per prata Britannus.
Nam tua Barbaricæ populautur ouilia gentes,
Quæ rectas liquere vias, iuſtumque, piumque.
Tu iuuenem pater alme tua pietate, tuumque
Ob numen ſerua incolumem: quem bella gerentem
Indomitas contra gentes, populoſque rebelles
Vidiſti toties ad curui flumina Bætis:
Germanique ſimul referentem in regna Philippi
Victrices aquilas, & cæſis hoſtibus arma:
Atque ipſum hanc etiam voluiſti ducere claſſem:
Atque illi ſummam voluiſti credere rerum:
Effice, vt ipſe etiam faſces in regna reducat
Aeneadum amiſſos olim: lauroque reuincta

Roma

Roma comas, Macedum populis, Bactriſque ſubactis,
Quique colunt Libyam, & Nilum: det iura: iugumque
Excutere impoſitum poſſit, violentaque fræna.
Huic etiam pater omnipotens da: maior vt ipſo
Sit patre: bellando quamuis tot vicerit vrbes:
Viderit & captos reges, fuſaſque phalanges:
Et regno ſumptis in regna reduxerit armis
Expulſum regem, qua Bagrada currit in æquor.
Vos quoque Romulidæ magni perſoluite mecum
Aeterno patri grates: qui merſit in vndis
Ionijs Turcarum acies, inimicaque vela.

FINIS

In Regem Turcarum poſt amiſſam claſſem.

PErfide Turca tuo quid verſas pectore; poſtquam
Amiſſam pelago claſſem, ſtragemque tuorum
Audiſti? qua confiſus te poſſe putabas
Non ſolum Adriacos fluctus, Tyrrhenaque ponti
Cærula, & Heſperij maris æquora, ſed quoque vaſtos
Cannibalum penetrare ſinus, victorque referre
In patriam prædam ingentem: regeſque, duceſque
Ante tuos currus captiuos ducere: & vrbem
Per mediam, rapida quam Boſphorus alluit vnda,
Ire inuectus equis, auro, gemmiſque ſuperbus:
Poſcere & æthereos patris omnipotentis honores.
Namque mare vndabat bello, atque iniecerat atrum
Tunc hominum terrorem animis tua barbara claſſis:
Sed nunc, en quantum tua te ſpes vana fefellit,
Atque incerta vides: quoniam ſic euenit illi,
Qui numerum ob bellantum audax ſpem collocat omnem
In regnis, opibuſque ſuis: nec cogitat iram,
Quam Deus omnipotens in ſontes vertit iniquos.
Et nunc à Venetis Epiri in littoris ora
Audiſti euerſas arces, fuſaſque phalanges.
Nec dubita, ipſa manus domini fortiſque, potenſque,
Quæ gentem, claſſemque tuam; mox te quoque victum
In noſtras eadem ipſa manus Turca impie tradet.
Atque manus geminas vinctus pedes ibis ad alta

Permxtus

Permixtus ſeruis Capitolia, non ſine dura
Compede. & inſignes iuuenis aget ille tryumphos
De te ſublimis curru: qui nuper in vndis
Ionijs (ducente Deo) claſſemque, tuoſque
Ductores pugna nauali vicit. & ira
Tum magna pater accenſus nomenque, genuſque
Delebit Selime tuum: veluti per aperta
Plana lutum, valido aut puluis diſiectus ab Euro.
Inque tot ærumnas commiſſa ob noſtra tyranne
Crudelis nos incidimus: quarum haud tua claſſis
Cauſa fuit, non turmæ æquitum, peditumque cateruæ:
Sed Deus ipſe tuas, nobis iratus, in iras
Nos miſeros totiens conceſſit, & oppida, & vrbes.
Et nunc, quum ſit nos cælo miſeratus ab alto,
Et precibus noſtris non obſtruat (vt prius) aures:
Iras in te acuet; quas olim exercuit in nos.
Atque etiam tantis vrbs quondam aſſueta triumphis,
Noſtrorum & ſpolijs diues, quam nunc ferus ille
Incolit, atque tui contemptor numinis ò rex
Omnipotens cæli, & terræ: tu turturis inſtar,
Quæ nuper thalami conſortem amiſit, & implet
Flebilibus nemoris nigrantem queſtubus umbram:
Mortua nauali pugna, diſiectaque ponto,
Et monſtris laniata auidis tua corpora defle:
Et pro ſepoſita palla te veſtibus atris
Indue: & obſcuris lacrimans te conde tenebris,
Tantæ inſperatæ cladis teſtata dolorem
In ſolitum: dehinc lætitiam, ludoſque repende
Exactos gemitu mœſto, caſuque recenti.
Tu vero Deus, è celſa qui ſede tua nos

Pro

Proſpectas: dum thura tuas adolemus ad aras:
Et canimus te præſidium, præſenſque fuiſſe
Robur: in Ionio dum ponto fregimus hoſtem
Threicium, lætique domum ſpolia ampla, duceſque
Rettulimus: da quod populus tuus inſuper orat,
Supplicibuſque petit precibus: ne iactet amarus
Seſe hoſtis terra pugnans viciſſe, marique:
Dicat & inſultans: Deus illos liquit: & vltra
Illius non dextra tegit: nec pugnat, vt olim.
Iſmariam ſed tu primo in certamine claſſem,
Armaque, pugnanteſque viros vaſto obrue ponto.
Inſtructæque iuuent illum non mille triremes,
Bellantum non mille acies: ſed noſtra caleſcant
Sanguine tela ſuo: victuſque occumbat in armis.

FINIS

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE